

Arystoteles o terapii poznawczo-behawioralnej, czyli między konceptualizacją przypadku a mądrością praktyczną

Jeden z podstawowych problemów właściwych dla teorii etycznych stanowiła zawsze kwestia tego, jak rozstrzygnięcia na poziomie ogólnym (np. reguły lub zasady etyczne) przekładać się mają na podejmowane w konkretnych i często unikalnych sytuacjach decyzje. Odpowiednio do tego, jak ów problem zostanie rozstrzygnięty, teoria etyczna ewoluować mogła albo w kierunku poszukiwania jednej, całkowicie uniwersalnej zasady (*a'la* imperatyw kategoryczny Kanta lub też zasada użyteczności Benthama), albo też sama idea poszukiwania ogólnych reguł poddana została poważnej krytyce lub też nawet odrzucona (np. partykularyzm etyczny, kazuistyka).

Celem wystąpienia inspirowanego artykułem Schwartz i Sharpe'a (2006; por. Banicki, 2014; Schwartz & Sharpe, 2010) będzie zrekonstruowania analogicznego zagadnienia na gruncie psychoterapii, a w szczególności w odniesieniu do nurtu terapii poznawczo-behawioralnej (np. Beck, 2020; Popiel & Pragłowska, 2009). Jako punkt wyjścia wzięte zostaną podejścia oparte na tzw. protokołach terapeutycznych (*protocol-based therapy, manualized treatment*) cechujące się znaczną standaryzacją lub też nawet mogące sprawiać wrażenie dążenia do pewnej 'algorytmizacji' pracy klinicznej. Podejścia takie zostaną następnie poddane arystotelejskiej z ducha krytyce w kontekście problemów, jakie rodzą one w zderzeniu z jednorazowymi decyzjami, jakie podjęte być muszą wobec konkretnego klienta. Konkluzją takiej krytyki będzie podkreślenie roli, jaką Arystoteles przypisywał mądrości praktycznej (*phronesis*) jako cnoty umożliwiającej etycznie adekwatny 'przekład' ogólnych zasad na zawsze konkretne decyzje. Tak rozumiana mądrość praktyczna, w końcu, odniesiona zostanie do innej, opartej na konceptualizacji koncepcji pracy poznawczo-behawioralnej (*conceptualization-based approach, case formulation approach*; np. Beck, 2020; Needleman, 1999; Persons, 1989;), co umożliwi pokazanie, jak wiele z zasadniczych intuicji Arystotelesa realizowane być może w ramach wrażliwej na to, co konkretne, pracy klinicznej.

- Banicki, K. (2014). Positive psychology on character strengths and virtues. A disquieting suggestion. *New Ideas in Psychology*, 33, 21-34.
- Beck, J. S., & Beck, A. T. (2020). *Cognitive therapy: Basics and beyond. Third Edition*. New York: Guilford press.
- Needleman, L. D. (1999). *Cognitive case conceptualization: A guidebook for practitioners*. Routledge.
- Persons, J. B. (1989). *Cognitive therapy in practice: A case formulation approach*. New York: WW Norton.
- Popiel, A., & Pragłowska, E. (2009). Psychoterapia poznawczo-behawioralna–praktyka oparta na badaniach empirycznych. *Psychiatria w praktyce klinicznej*, 2(3), 146-155.
- Schwartz, B., & Sharpe, K. E. (2006). Practical wisdom: Aristotle meets positive psychology. *Journal of Happiness Studies*, 7(3), 377-395.
- Schwartz, B., & Sharpe, K. (2010). *Practical wisdom: The right way to do the right thing*. Penguin.